

Vergaderjaar 2011–2012

28 625

Herziening van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

Nr. 150

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ECONOMISCHE ZAKEN, LANDBOUW EN INNOVATIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 mei 2012

In het Algemeen Overleg van 14 maart jl. over de Landbouw- en Visserijraad van 19 en 20 maart 2012 (Kamerstuk 21 501-32, nr. 581), heb ik in reactie op vragen van het lid mevrouw Van Veldhoven (D66) een brief toegezegd over de terugvorderingen door de Europese Commissie.

In dit Algemeen Overleg is mij gevraagd hoeveel de Europese Commissie de afgelopen 10 jaar heeft teruggevorderd van Nederland in het kader van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, daarbij inzichtelijk te maken welk deel te wijten is aan de overheid en welk deel aan boeren, en wat daarvan is teruggevorderd bij de begunstigden. Verder is gevraagd naar het herstel van de geconstateerde fouten en naar de stand van zaken rond de audit van de Commissie over het zogenaamde randvoorwaardenbeleid, ook wel bekend als «cross compliance».

Financiële correcties als gevolg van fouten door de overheid

In het kader van de goedkeuring van de rekeningen van de landbouwfondsen voert het directoraat-generaal Landbouw en plattelandontwikkeling van de Europese Commissie op basis van risicoanalyses audits uit bij de lidstaten. De Commissie voert in dit kader per jaar circa 120 à 150 controlebezoeken uit in de lidstaten. Nederland is in 2011 zes keer door de Commissie bezocht.

Wanneer de Commissie bij audits tekortkomingen vaststelt, is zij bevoegd financiële correcties op te leggen. In de EU-begroting van 2012 is als taakstelling opgenomen € 800 mln. terug te vorderen van de lidstaten (€ 600 mln. via rechtmatiggoedkeuring en € 200 mln. via boekhoudkundige goedkeuring).

De afgelopen tien jaar heeft Nederland gemiddeld € 19,3 mln. per jaar aan GLB-betalingen aan de Commissie terugbetaald in verband met tekortkomingen in de beheers- en controlesystemen van de Nederlandse overheid. Gerelateerd aan de ontvangen landbouwsteun (gemiddeld € 1,13 miljard per jaar) gaat het daarbij om een percentage van circa 1,7%. Door de tekortkomingen zou er volgens de Europese Commissie sprake zijn geweest van risico's op onrechtmatige betalingen.

Deze correcties hebben voor een deel betrekking op uitgaven uit voorgaande jaren, omdat de afwikkeling van audits van de Europese Commissie diverse jaren in beslag neemt. Zo heeft bijvoorbeeld de financiële correctie van € 20,3 mln. met betrekking tot varkenspest die is opgelegd in 2002 betrekking op de begrotingsjaren 1996–1998. Tabel 1 geeft een totaaloverzicht van de onderwerpen waarvoor financiële correcties zijn opgelegd en de begrotingsjaren waarop deze betrekking hadden.

Tabel 1. Opgelegde financiële correcties gedurende de periode maart 2002 – maart 2012

Aardappelzetmeel (2003–2008)	€ 28 947 149
Substitutiecontroles bij exportrestituties (1999–2005)	€ 46 815 432
Operationele programma's groente en fruit (2006–2008)	€ 22 691 407
Varkenspest (1996–1998)	€ 20 291 540
Perceelsregister (2006–2008)	€ 16 631 081
Cross Compliance (2006–2009)	€ 14 485 319
Dierpremies (1998–2000, 2002–2008)	€ 13 897 426
Plattelandsontwikkelingsprogramma (2002–2004)	€ 8 711 620
Overschrijding betalingstermijnen en financiële maxima (2000, 2002–2005)	€ 8 622 094
Caseïne (2003–2005)	€ 7 316 631
Overig, zoals toeslagrechten, gedroogde voedergewassen en melk en zuivelproducten	€ 5 286 726
Totaal	€ 193 696 425

Genoemde correcties zijn voor rekening van de lidstaat Nederland gekomen en hebben niet geleid tot terugvorderingen bij begunstigen, omdat het gaat om tekortkomingen die de overheid moeten worden toegerekend. De opgelegde financiële correcties zijn voor een belangrijk deel een gevolg van voor de uitvoering complexe EU-subsidieregeling waarbij nationale interpretaties achteraf niet door de Europese Commissie worden gedeeld. Daarbij kan in de meeste gevallen geen verband worden gelegd met individuele schulden of aangetroffen onregelmatige betalingen. In een enkel geval, namelijk bij de correctie voor tekortkomingen in het perceelsregister, bestond wel de mogelijkheid tot op begunstigdeniveau het teveel betaalde bedrag te bepalen. Om juridische redenen heeft het ministerie er echter voor gekozen deze bedragen niet terug te vorderen bij de begunstigen. Dit besluit was in lijn met de motie Atsma c.s. (TK 32 123 XIV, nr. 87) waarin werd opgeroepen de financiële gevolgen van het herstel van het perceelsregister niet voor rekening te laten komen van de betrokken landbouwers.

Bij de audits van de Commissie ligt de focus de laatste jaren met name op het beheer van de oppervlaktegerelateerde betalingen, vanwege het grote financiële belang.

Het Verenigd Koninkrijk heeft bijvoorbeeld € 171 mln. moeten terugbetalen in verband met tekortkomingen in het perceelsregister, dat als basis dient voor de oppervlaktegebonden steunmaatregelen. Ook andere landen, zoals Zweden en Griekenland, hebben te maken gehad met omvangrijke financiële correcties in verband met gebreken in het perceelsregister (€ 77 mln. respectievelijk € 333 mln.). Op het vlak van «cross compliance» heeft de Commissie o.a. € 75 mln. teruggevorderd

van Italië, € 70 mln. van Frankrijk en € 30 mln. van het Verenigd Koninkrijk.

Terugvorderingen als gevolg van fouten door begunstigen

Zoals voorgeschreven in de EU-verordeningen wordt door de Nederlandse overheid actief gecontroleerd op de naleving van de subsidievoorwaarden door begunstigen. Aanvragen worden voor 100% administratief gecontroleerd. Daarnaast worden select en aselekt controles ter plaatse uitgevoerd door onder andere de NVWA en de Douane. Wanneer een onregelmatigheid wordt vastgesteld nadat de betaling reeds heeft plaatsgevonden, wordt het onterecht uitbetaalde bedrag teruggevorderd, inclusief, waar van toepassing, bijbehorende sancties. De afgelopen jaren heeft Nederland jaarlijks gemiddeld € 8 mln. teruggevorderd bij begunstigen: € 7,5 mln. in de categorie directe steun en markt- en prijsbeleid en € 0,5 mln. in de categorie plattelandsbeleid.

Reparatie fouten

Hoewel Nederland zich niet bij alle correctiebesluiten kon vinden in de bevindingen van de Commissie, zijn in alle gevallen herstelmaatregelen getroffen. Onderstaand is voor de in tabel 1 genoemde dossiers de stand van zaken weergegeven.

Aardappelzetmeel: Nederland is het niet eens met de bevindingen van de Commissie en is in beroep gegaan bij het Gerecht in Luxemburg.

Dierpremies: De dierpremieregelingen worden niet meer toegepast. Herstelmaatregelen zijn daarom niet meer aan de orde.

Substitutiecontroles bij exportrestituties: De Douane heeft de Commissie laten weten dat vanaf 2006 de substitutiecontroles EU-conform worden uitgevoerd.

Operationele Programma's Groente en Fruit: Nederland is het niet eens met de bevindingen van de Europese Commissie en is in beroep gegaan bij het Gerecht in Luxemburg. Nederland is in gesprek met de Commissie over herstelmaatregelen.

Varkenspest: Nederland kon zich niet vinden in de bevindingen van de Commissie en is in beroep gegaan bij het Gerecht in Luxemburg. Daarbij is Nederland niet in het gelijk gesteld. De procedures ten aanzien van crisismaatregelen zijn naar aanleiding van de auditbevindingen aangepast.

Perceelsregister: Nederland heeft naar aanleiding van de bevindingen van de Europese Commissie een volledig nieuwe referentielaag in het perceelsregister aangemaakt. In het kader van vervolgaudits is Nederland in gesprek met de Commissie over de getroffen herstelmaatregelen.

«Cross compliance»: Naar aanleiding van de audit van de Commissie heeft Nederland het sanctieregime aangepast en de nog ontbrekende normen ten aanzien van Goede Landbouw- en Milieucondities (GLMC) en randvoorwaarden van het hygiënepakket ingevuld. Daarnaast zijn met medeoverheden en gespecialiseerde controle-instanties afspraken gemaakt over de verplicht uit te voeren 1% controles en doormeldingen van overtredingen bij reguliere controles.

Betalingstermijnen en financiële maxima: In het geval van overschrijdingen van financiële plafonds en betalingstermijnen geldt dat er

maatregelen zijn genomen, zoals continue plafondbewaking. Door continue plafondbewaking kan Nederland er zorg voor dragen dat het budget van het GLB maximaal wordt uitgeput zonder het risico te lopen dat het budget wordt overschreden.

Plattelandsprogramma: De correcties hebben voor een belangrijk deel betrekking op afgesloten programma's. Daarvoor zijn herstelmaatregelen dus niet meer aan de orde. Voor wat het lopende programma betreft is Nederland in gesprek met de Commissie over de herstelmaatregelen.

Caseïne: de betrokken steunregeling wordt niet meer toegepast. Herstelmaatregelen zijn daarom niet meer aan de orde.

Stand van zaken vervolgaudit «cross compliance»

Zoals uw Kamer terecht opmerkte, heeft de Europese Commissie in 2011 op het vlak van «cross compliance» een vervolgaudit uitgevoerd. Naar aanleiding van deze audit heeft de Commissie aanvullende informatie opgevraagd. Het definitief oordeel van de Commissie daarover is nog niet ontvangen.

De Tweede Kamer wordt jaarlijks via de Nationale Verklaring geïnformeerd over de correctievoorstellen en de correctiebesluiten van de Commissie. In het geval de Commissie de geboekte voortgang inzake «cross compliance» als onvoldoende bestempelt en met een correctievoorstel komt, wordt u daarover via de Nationale Verklaring nader geïnformeerd.

De staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie,
H. Bleker